

POLSKOŚĆ JAK PIEŚŃ NA WIELE GŁOSÓW – POLSKA TOŻSAMOŚĆ NARODOWA.

A D A M M U S I A Ł

CZAS

Czas: 45–60 minut

MATERIAŁY

- komputer do odtworzenia pliku audio i wideo, ewentualnie do wyświetlenia cyfrowej wersji materiałów papierowych,
- rzutnik multimedialny i głośniki,
- kopie materiałów dla każdej grupy.

PRZEBIEG

Cele zajęć:

Uświadomienie młodzieży:

- istnienia różnych wzorców polskości,
- bogactwa płynącego z różnorodnej polskości,
- rozmaitych elementów tworzących tożsamość narodową.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

---

o. WAŻNE!

Nie zdradzaj młodzieży na początku zajęć ich dokładnego tematu i treści. Dzięki zachowaniu ich w tajemnicy skutecznie przeprowadzisz pierwszy i ostatni punkt lekcji. Powiedz, że chcesz porozmawiać ogólnie o ludzkiej tożsamości.

Wprowadź uczniów i uczennice w temat poprzez krótką rozmowę o różnych elementach tożsamości. Możesz omówić to na swoim przykładzie (przykładowo: „Jestem mężczyzną, ojcem/mężem/synem/bratem, nauczycielem, humanistą, miłośnikiem filmu, zapalonym biegaczem i podróżnikiem, Polakiem, krakowianinem itp.).

I.

Zaproponuj młodzieży przesłuchanie krótkiego pliku dźwiękowego z nagraniem fragmentu wywiadu z pewną osobą.

Odtwórz nagranie (załącznik XYZ – tożsamość – audio). Poproś uczniów i uczennice, by określili elementy składowe tożsamości tej osoby, jakie da się wywnioskować z nagrania. Jeśli nie poruszą kwestii polskości, zapytaj, czy bohater wywiadu jest Polakiem albo skąd jest. Prawdopodobne odpowiedzi: mężczyzna, bokser/wojownik sztuk walki, młody, Polak, bo mówi biegle po polsku.

POLSKOŚĆ JAK PIEŚŃ NA WIELE GŁOSÓW – POLSKA TOŻSAMOŚĆ NARODOWA.

A D A M M U S I A Ł

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

2.

Ogłoś klasie, że chcesz skupić się na wybranym zagadnieniu tożsamości (tożsamości narodowej) – oraz że chcesz to omówić na przykładzie polskości. Tematem kluczowym lekcji jest więc pytanie: „co to znaczy być Polakiem?”.

Przeprowadź szybką burzę mózgów dotyczącą elementów składających się na polskość (co sprawia, że ktoś jest Polakiem). Zapisz wszystkie odpowiedzi na tablicy, nie komentując ich.

Uwaga: mogą pojawić się następujące odpowiedzi: język polski, pochodzenie (narodowość rodziców) świadomość polskiej historii, religia (chrześcijaństwo), wyznanie (katolicyzm), obywatelstwo, znajomość zwyczajów i kultury, zamieszkanie na terenie Polski itd.

3.

Powiedz klasie, że przedstawisz biogramy czterech postaci z przeszłości, których dane osobowe ukryte zostały pod znanymi im z egzaminów szkolnych inicjałami XYZ (załącznik Biogramy – wersja krótka). Podziel klasę na kilkusobowe grupy i rozdaj wszystkim grupom po jednym (lub kilku – w zależności od liczebności grup) egzemplarzu każdego z czterech biogramów (każda grupa ma biogramy wszystkich czterech postaci).

Poproś uczniów i uczennice, by zgodnie z instrukcją na biogramach przeczytali i ocenili, czy ich bohaterowie XYZ byli Polakami. Nie oceniaj odpowiedzi, lecz poproś o uzasadnienie decyzji grupy.

Uwaga: podczas moich zajęć dwie pierwsze postaci większość grupy (2/3) oceniła jako Polaków; 90% grupy uznało za Polaka postać czwartą, a tylko około 1/4 grupy uznało za Polaka postać trzecią.

POLSKOŚĆ JAK PIEŚŃ NA WIELE GŁOSÓW – POLSKA TOŻSAMOŚĆ NARODOWA.

A D A M M U S I A Ł

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

4.

Wyjaśnij uczniom i uczennicom, że biogramy były co prawda autentyczne, lecz niepełne, i że teraz przedstawiś pełniejsze wersje biografii tych samych postaci. Rozdaj wszystkim grupom poszerzone historie bohaterów (załącznik Biogramy – wersja pełna), tak by każda grupa miała wszystkie cztery biogramy. Poproś uczniów i uczennice, by zgodnie z instrukcją podaną na kartkach przeczytali i ponownie ocenili, czy bohaterowie XYZ byli Polakami. Poproś młodzież o uzasadnienie oceny (zwłaszcza jeśli grupa zmieniła zdanie).

5.

Wróć do zapisanych na tablicy elementów składających się na polskość. Zapytaj uczniów, które z wymienionych punktów zachowaliby jako adekwatne, a które by odrzucili? Podaj młodzieży różne przykłady z innych narodów:

- język (np. Brazylijczycy nie mówią po brazylijsku, Belgowie, Szwajcarzy, Kanadyjczycy mówią kilkoma językami),
- religia i wyznanie (podaj przykłady narodów o różnych religiach i wyznaniach),
- własne państwo (np. Kurdowie go nie mają, Polacy pod zaborami też go nie mieli),
- obywatelstwo (są mniejszości narodowe za granicą; ponownie przykład kurdyjski i polski spod zaborów).

Przedyskutuj też z młodzieżą następującą kwestię: czy można czuć przynależność do różnych grup narodowych, np. być Polakiem i Niemcem (piłkarz Waldemar Sobota), Polakiem i Czechem (piosenkarka Halina Młynek), Niemcem i Turkiem (piłkarz Mesut Özil)? Jaką tożsamość mają przedstawiciele mniejszości narodowych (czy Polacy w Czechach i na Ukrainie mogą też być Czechami i Ukraińcami, a Ukraińcy i Niemcy w Polsce mogą też być Polakami; i kto ma prawo o tym stanowić)?

POLSKOŚĆ JAK PIEŚŃ NA WIELE GŁOSÓW – POLSKA TOŻSAMOŚĆ NARODOWA.

ADAM MUSIAŁ

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Wyjaśnij młodzieży, że:

- tożsamość narodowa opiera się na pewnej ideologii, którą każdy naród sam dla siebie tworzy – nie ma stałych zewnętrznych elementów tożsamości narodowej dla wszystkich narodów;
- każdy naród sam ustala komponenty tożsamości narodowej;
- nawet w poszczególnym narodzie tożsamość narodowa jest różna dla różnych jego podgrup;
- tożsamość narodowa, jako ideologia, dopuszcza utożsamianie się z nią różnych grup etnicznych, dla których jest ona bliska (Polacy ukraińskiego, niemieckiego, żydowskiego pochodzenia etnicznego).

6.

Wróćcie do bohatera I. punktu lekcji. Oświadczyć, iż zgadzasz się z osądem klasy o tym, że bohater wywiadu jest Polakiem: utożsamia się ona z Polską, nie tylko poprzez fakt biegłego posługiwania się językiem polskim jako ojczystym.

Odtwórz wersję wideo tego samego wywiadu (plik XYZ – tożsamość – wideo). Po obejrzeniu nagrania możesz dodać rasę do listy elementów nie wpływających na tożsamość narodową. Można – tak jak bohater nagrania – być czarnym Polakiem.

Załączniki:

1. XYZ – tożsamość – audio.
2. Biogramy – wersja krótka.
3. Biogramy – wersja pełna.
4. XYZ – tożsamość – wideo.